

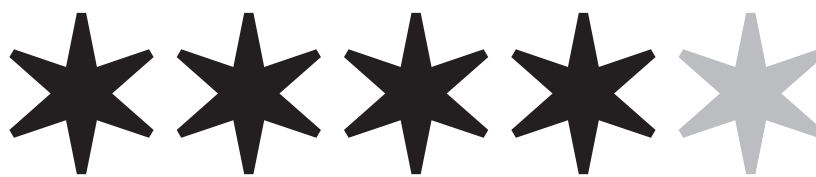

Leven

REPORTAGE OPVANG VOLGENS HEREN 5 ARCHITECTEN

De nieuwe opvang voor daklozen in Amsterdam oogt als een viersterrenhotel. Met kunst, goede voorzieningen en vooral privacy.

Door **Carien ten Have** Foto's **Guus Dubbelman/de Volkskrant**

Opvang

Tussen de grijze, met groene aanslag bedekte betonnen flats vlak bij de Amsterdamse ringweg is een nieuw gebouw herrezen. Op het eerste gezicht lijkt het net zo'n blokkendoos. Maar wie beter kijkt, ziet de verschillen: een kunstproject op de buitenmuur, natuurstenen plinten en grote ramen waardoor kleurrijke schilderijen, zwart-witfoto's en mozaïekwerken te zien zijn.

Binnen is de echte verrassing. De hal van het gebouw met hoge plafonds oogt als die van een viersterrenhotel. Strak afgewerkte minimalistische zwarte stenen banken, een brede houten trap en een levensgrote zilveren lepel, vork en mes aan de muur als verwijzing naar het restaurant op de eerste verdieping. In het midden is een binnenplaatsje met kleurrijke tuinstoelen en wit grind.

Bij de receptie zitten twee mannen en een bewaker in pak rustig te praten als een man binnenkomt. Mag ik hier douchen, vraagt hij zachtjes. Zijn handen heeft hij in zijn zakken gestoken, ongemakkelijk kijkt hij om zich heen. Zodra een man knikt, spurt de bezoeker met twee treden tegelijk naar boven.

Dit is een opvangcentrum voor dak- en thuislozen. Een opvangcentrum deluxe, waar bijna 190 mensen opgevangen kunnen worden. Vol met kunst, doorkijkjes naar andere ruimten en met strakke stijlvolle meubels. In november ging het officieel open, maar al sinds januari vorig jaar kan er worden overnacht.

Van de bewoners is 95 procent verslaafd aan alcohol of drugs, sommigen hebben psychische stoornissen of hebben door het jarenlange alcohol- en drugsgebruik fysieke problemen.

Een van die mannen is Herman (58). Hij praat snel en onophoudelijk, zijn wangen zijn ingevallen en hij schuifelt bijna geluidloos door de lange gangen. Al zes jaar woont hij in een opvangcentrum voor daklozen, betaald uit de ziektekostenwet AWBZ, maar in dit gebouw aan de Poeldijkstraat heeft hij voor het eerst een kamer met badkamer voor zich alleen. 'Dit gebouw is veel toffer dan het oude pand', zegt hij, terwijl hij trots zijn kamer op de 8ste verdieping laat zien. 'Hier heb ik een televisie, een radio en een ijskast. Alles is veel ruimer en vrolijker.' Op de achtergrond klinkt muziek. Aan de muur hangen vijf kleurrijke schilderijen in groen, roze en blauw, gemaakt door een andere bewoner.

'Hier heb ik een televisie, een radio en een ijskast. Alles is veel ruimer en vrolijker'

'Mijn kamer is mooier', grapt de 59-jarige Chris, die ook al zes jaar in een opvangtehuis zit. 'Ik heb alleen mijn bed niet opgemaakt.'

Met zijn blauwe New York Yankeespetje en zwarte trainingsjas aan loopt hij naar de bovenste verdieping van het gebouw, dat uitkijkt op de drukke ring. Zijn kamer hangt vol met allerlei kleuren baseballpetjes, die op allemaal exact dezelfde afstand van elkaar aan de muur bungelen.

Dat kon in het oude gebouw, waar Herman en Chris tegenwoordig vanuit hun raam op uitkijken, niet. Het was er donker en grauw, de badkamers moesten de bewoners delen met z'n tweeën. Daklozen die voor 3 euro een nacht kwamen slapen – de passanten – lagen in stapelbedden met nog zeven anderen, in een kamer met soms alleen een dak-raam.

Nu hebben ook de 'nachtjesmensen' een kamer met z'n tweeën, in een gemeenschappelijke huiskamer kunnen ze tafelvoetballen of tv-kijken op een enorme flatscreen. Beneden kunnen de bewoners knutselen, fietsen maken, mozaïeken of schilderen. Twee keer per week hebben ze zo'n activiteit. Ook krijgen ze klusjes in het gebouw: ramenlappen, het vuilnis buiten zetten en de kamers opruimen.

De architecten hebben bewust gekozen voor een opvanghuis met grote ruimten, veel glas, kleur en kunst zodat de daklozen zich ondanks hun zwerfende bestaan een beetje thuis zouden voelen. De houten parketvloer die in het hele gebouw ligt, moet de huiselijkheid benadrukken;

V van Vinex

RECESSIE

De lucht loopt uit de huizenmarkt, de pensioenen zijn soufflés. En feestjes worden er ook al niet gezelliger op.

Zeggen dat dit jaar een vreselijk jaar gaat worden, want alle indices en parameters wijzen daarop. Dat zijn mooie woorden, indices en parameters, die je veelvuldig hoort uit de monden van deskundigen die uitleggen dat het een vreselijk jaar gaat worden, maar verder kun je er weinig mee, behalve tijdens een spelletje Wordfeud.

Mijn enige parameter voor de aangekondigde economische neergang is het te koop-bord dat nog steeds aan mijn huis hangt. Zelfs de winterstorm van de afgelopen week kreeg dat bord niet weg. Ik denk dat het er voor eeuwig aan blijft hangen. Het voordeel daarvan is dat ik nog steeds een huis heb.

2011 was het jaar van de crisis, 2012 wordt het jaar van de recessie, zo mag je het ongeveer samenvatten, en dat ligt als ik het goed begrijp niet aan de Maya's, maar aan de economie. Het gaat heel slecht worden. De lucht loopt uit de huizenmarkt, lees ik, en de pensioenen zijn soufflés.

Tijdens de eerste economieles die ik kreeg op de middelbare school, schreef de leraar 'economie=vertrouwen' op het schoolbord. Dat vertrouwen is geloof ik nu wel weg, maar de economie bestaat nog steeds. Het tweede dat ik van die leraar leerde, was dat de economie geen autonoom wezen is dat geldstromen over de wereld stuurt, maar dat we het zelf zijn. Economie=psychologie: als we met z'n allen vinden dat het slecht gaat en dat er lucht loopt uit de huizenmarkt, dan gaat het slecht en loopt er lucht uit.

De crisis, dat ben je zelf. De recessie idem. Maar daar heb je als eerzaam huisvader niks aan, net zoals je niks hebt aan de voorspellingen van de deskundigen met hun parameters. Een recessie is onzichtbaar, je kunt hem niet vastpakken of bekijken, je kunt hem ook niet de andere kant op duwen of aanspreken op zijn vervelende gedrag. Dus wat moet je ermee.

Lang, te lang misschien, heb ik de economie op die manier veronachtzaamd. De crisis, dat waren de anderen. Maar met de jaar-

wisseling is er iets ongemakkelijks geslopen in mijn gemeed. Soms leg ik de krant weg om de koppen en de analyses te ontlopen, alsof dat helpt. Op feestjes gaat het ook steeds vaker over geld, en hoe alles duurder is geworden. Ik kan me niet herinneren dat er over geld werd gepraat op feestjes. Dat is toch wel een teken van een nieuwe tijd.

Net voor het einde van 2011 maakte ik de fout me in de huishoudfinanciën te verdiepen. Ik zag er dingen die ik nog nooit had gezien. De hypotheekverzekering bijvoorbeeld is onwerkelijk duur, de bedragen die we overmaken aan leuke dingen voor de kinderen zijn absurd, en verder pinnen we wat af in supermarkten – hoe moet dat als de kinderen straks groter zijn en nog meer eten?

Voor het eerst ook heb ik de overzichten bekeken van het pensioenfondsen waar ik verplicht aan afdraag – ik meen het enige pensioenfondsen dat erin slaagde verlies te lijden tijdens de gouden jaren van de vorige eeuw. Het was geen feest.

Er zijn mensen die een uitstekende relatie onderhouden met hun financiën, er zijn er zelfs die geld verdienen aan een recessie, maar ik hoor daar niet bij. Ik sta een beetje langs de kant te kijken hoe de crisis komt en de recessie zijn werk doet, en verder prijs ik me gelukkig met mijn huisgezin dat nog steeds niet op een houtje hoeft te bijten. De glimlach van mijn dochter, als ze een zelfgeschreven gedicht laat zien.

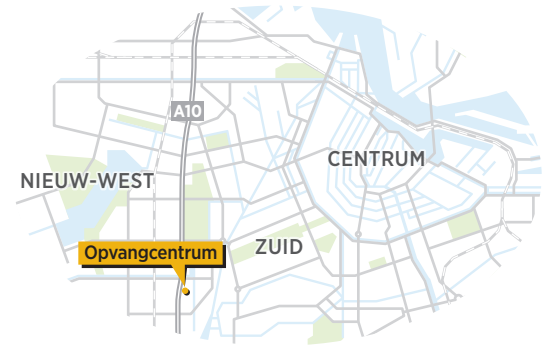
Als motto voor het jaar 2012 neem ik een zin van Gerard Reve, uit *De Avonden*: 'Het gaat slecht, maar verder gaat het goed'.

Toine Heijmans

Lang, te lang misschien, heb ik de economie veronachtzaamd. De crisis, dat waren de anderen

Onderdak aan de ring

De 'luxeopvang' in Amsterdam Slotervaart wordt uitgebaat door HVO-Querido, dat in Amsterdam opvang, woonbegeleiding en dagactiviteiten biedt aan onder meer dak- en thuislozen en bewoners met een verslaving. Het complex ligt vlak bij de Amsterdamse ring A10.

De daktuin van het opvangcomplex in Amsterdam.

Bewoners Herman en Chris (onder).

de strakke ruige materialen staan voor de verhalen van de daklozen.

De opzet wijkt sterk af van de gebruikelijke opvangcentra, die volgens de architecten op ziekenhuizen lijken: lange gangen met aan weerszijden kamers en linoleum vloeren. 'We wilden de identiteit van daklozen niet verstoppen, maar ze door het gebouw juist een gezicht geven en een thuis creëren', zegt Jan Klomp van Heren 5 architecten.

Daarom hebben de dak- en thuislozen ook inspraak gehad in de inrichting van het gebouw. Alles is in samenspraak met de bewoners uitgekozen en ontworpen. De groen en bruin geblokte opbergkasten in de kamers ('die staan wel vast aan de muur, voor de veiligheid'), de kleuren van de bedden en de gordijnen ('groen en oranje, want dat is lekker vrolijk') en de binnentuin waar een kunstwerk in de vorm van een paraplu boven een tafel hangt ('bescherming onder moeders paraplu'). Dit

soort opvangcentra moet, denken de architecten, een trend worden in Nederland. 'Je moet bij het maken van een gebouw juist met het gevoel van de bewoners aan de slag.'

Juist die samenspraak doet dak- en thuislozen goed, denken ook Jeltje Bunt en Josje Hoeve, beiden teammanager aan de Poeldijkstraat. 'De mensen krijgen meer eigenwaarde en

'Elke fiets die niet meer gejat wordt, spaart geld uit'

voelen zich in een gebouw thuis', zegt Hoeve. Bunt knikt. 'Ze hebben het gevoel dat ze er toe doen. Hun situatie wordt genormaliseerd, ze zijn niet langer cliënt en kunnen weer een start maken met het leven in een gewone woning.'

Bovendien spaart het concept volgens hen geld uit. Want daklozen die zich ergens thuis voelen, zijn niet meer op straat en veroorzaken dus minder overlast. Exacte cijfers over het bedrag dat hiermee wordt uitgespaard zijn er niet. 'Maar ze gaan niet stelen of vernielen', zegt Bunt. 'Elke fiets die niet meer gejat wordt, spaart geld uit.'

De dak- en thuislozen vinden het nieuwe gebouw vooralsnog alleen maar 'supergaaf'. Maar al die ruimte en eigen kamers hebben ook nadelen. 'Vroeger zette ik de deur van mijn kamer open en schreeuwde ik naar mijn overbuurman', zegt Chris. 'Nu zit daar alleen een gang. Dat is minder gezellig.'

Kunst op de gevel.